

Streszczenie

Celem niniejszej pracy jest wyjaśnienie fenomenu ponownego sukcesu Platformy Obywatelskiej w wyborach parlamentarnych 2011 roku. Zjawisko to wydaje się istotne dla badań politologicznych, gdyż jest to pierwszy odnotowany po 1989 roku przypadek reelekcji w wyborach parlamentarnych. Praca ta jest więc przede wszystkim analizą chwiejności i stabilności wyborczej. Do badania interesującego mnie zjawiska używam przede wszystkim teorii identyfikacji partyjnej, teorii racjonalnego wyboru oraz modelu głosowania ekonomicznego. Ponadto, rozprawa ta jest też refleksją nad krótkotrwałą identyfikacją partyjną zaproponowaną w koncepcji Morrisa Fioriny (1981).

Rozprawa, z racji omawianego w niej problemu badawczego, jest studium przypadku. Ale z racji zarysowanego szerokiego tła porównawczego praca jest również opisem zachowań wyborczych elektoratu partii wygrywającej wybory; ustalenia mają bardziej uniwersalny charakter, a uzyskane wyniki mogą służyć jako inspiracja do badań innych reelekcji w nowych demokracjach.

W rozprawie testuję empirycznie dwie główne hipotezy (nie są one rozłączne). Pierwsza z nich zakłada, że PO wygrało ponownie wybory 2011 roku, gdyż utrzymało swoich wyborców z 2007 roku (w stopniu wystarczającym do reelekcji). Druga z hipotez zakłada, że podczas wyborów 2011 roku wyższy niż w innych polskich wyborach parlamentarnych (w tym także w wyborach 2015 roku) był odsetek wyborców pozytywnie oceniających działalność PO (krótkotrwale identyfikujących się z tą partią), ze względu na dobrą ocenę sytuacji gospodarczej, politycznej i własnej, oraz ze względu na fakt, że lepiej oceniano lidera ugrupowania rządzącego.

W prowadzonych analizach stosuję dwa typy danych ilościowych. Po pierwsze, korzystam z danych Polskiego Generalnego Studium Wyborczego (PGSW), które jest badaniem realizowanym zawsze kilka tygodni po wyborach parlamentarnych, na próbie (w przybliżeniu) $N=2000$. Po drugie, korzystam z danych Centrum Badania Opinii Społecznej (CBOS), pochodzących z cyklicznego, realizowanego co miesiąc badania pt. *Aktualne problemy i wydarzenia*.

Na podstawie moich analiz udaje mi się, po pierwsze, potwierdzić pierwszą ze stawianych hipotez. Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że PO ponownie wygrało wybory w 2011 roku, gdyż *utrzymało* przy sobie znaczną liczbę swoich wyborców (z 2007 roku). Test drugiej hipotezy wykazał, że PO utrzymało władzę także ze względu na (wciąż w 2011 roku duże) zaufanie do swojego lidera.

Moje badanie wykazało, że PO w 2007 roku otrzymała znacząco więcej głosów niż jakakolwiek partia wcześniej (w wyborach do Sejmu), i sukcesywnie traciła je przez dwa cykle wyborcze; uzyskany w 2007 roku wynik (ponad 6 700 000 głosów) okazał się tak ogromnym zasobem, że wystarczyło to do zwycięstwa po czterech latach pierwszej kadencji (mimo że partia traciła poparcie w tempie podobnym do innych polskich partii). Ważnym wnioskiem z analiz jest konkluzja, że przewaga sondażowa PO nad PiS miała miejsce nawet pod koniec drugiej kadencji jej rządów, aż do przegranej Bronisława Komorowskiego w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej wiosną 2015 roku.

Słowa klucze: wybory, reelekcja, zachowania wyborcze, opozycja, demokracja

Abstract

The aim of the dissertation is to elucidate the phenomenon of Platforma Obywatelska (Civic Platform) re-election in the Parliamentary elections of 2011. The phenomenon is significant enough to conduct political studies, as it was the first case of re-election of a party in the country after 1989. The dissertation is thus a research project on the electoral inconsistency and stability. In order to research the phenomenon I predominantly used the theory of identifying with a specific party, rational choice and economic voting methods. The dissertation is also a reflection on short term identification with a political party, as in Fiorina's concept (1981).

The dissertation in view of the covered issue, is a case study. But as it covers also a broad range of comparative background is also a description of electoral behaviour of the winning parties electorate. The conclusions are of more universal character and the results can be used as an inspiration for other re-election cases in new democracies.

In my work I empirically tested two main hypothesis (and those are not disjunctive). The first assumption is that PO re-won the 2011 elections as they managed to keep the loyalty of their electorate from 2007. The second hypothesis is that during the 2011 elections the share of the electorate positively evaluating PO (short term identification with the party) was much higher than in any other Parliamentary elections (including the elections of 2015), due to higher evaluation of economic and political situation and also higher self-perception, as well as better evaluation of the political leader in power.

In my analytical work I used two kinds of quantitative data. The first is the research of the Polish General Electoral Study (PGSW), which is always conducted a few weeks after the elections, on a sample of approximately 2 000 respondent. The second is the data coming from the on-going, monthly study by the Centre for Social Opinion Research (CBOS), titled "Current problems and events".

Basing on my analytical work I primarily managed to verify my first hypothesis. The results allow to conclude that PO was re-elected in 2011, as they managed to keep the loyalty of a significant number of their voters from 2007 elections. The testing of the second hypothesis concluded that PO managed to stay in power (still in 2011) as result of high level of credibility of its leader.

My study proves that in 2007 PO obtained a significantly higher number of votes than any other party before and that those votes were later gradually lost during the two electoral cycles. The 2007 result of over 6 700 000 votes proved to be such a vast resource that it allowed

the party to win four years later, even though PO was losing voters at the same rate as other political parties.

An important conclusion of the analysis is that PO had an opinion poll advantage over PiS even at the end of its second term, until the defeat of Bronislaw Komorowski in Presidential elections in spring 2015.

Key words: elections, re-election, voting behavior, opposition, democracy